

בס"ד. מוצש"ק פ' מקץ, ליל זאת חנוכה ה'תשמ"ו*

ביום השמיני נשיא לבני מנשה גוי¹ זאת חנוכת המזבח גוי², הנה ידוע דמהטעמים על זה שבחנוכה קוראין קרבנות הנשיאים³ הוא לפי שבחנוכה חינוכו את המזבח⁵, דוגמת חנוכת המזבח (בפעם הראשונה) ע"י קרבנות הנשיאים. ומזה מובן, דשמונת ימי חנוכה הם דוגמת שמונת ימי המילואים. וכמו ששמונת ימי המילואים נחלקים לב', שבעת ימי המילואים ויום השמיני, עד"ז הוא בשמונת ימי חנוכה, שיום השמיני דחנוכה נקרא (ע"פ מנהג ישראל) גם בשם בפני עצמו, זאת חנוכה. [ויש לומר, שזהו גם מה שהקריאה בתורה ביום השמיני דחנוכה היא הרבה יותר משבעת הימים שלפניו, דבשבעת ימים הראשונים קוראין בכל יום רק שני נשיאים⁶ וביום השמיני דחנוכה קוראין חמשה נשיאים וגם זאת חנוכת המזבח וריש פרשת בהעלותך את הנרות⁷, דהוספה בקריאת התורה מורה על מעלת היום]. ומבואר בד"ה ברוך שעשה נסים לאדמו"ר הזקן עם הגהות והערות וכו' דהצמח צדק⁸, שיום השמיני [למילואים וכן יום השמיני] דחנוכה הוא מלכות, ולכן נקרא בשם זאת חנוכה, כי זאת היא⁹ מלכות¹⁰.

(ב) **והנה** ידוע¹¹ דבשמיני שני ענינים. ששמיני הוא למעלה מהשבעה שלפניו [וע"ד הפירוש בהאותיות דתיבת אז, אל"ף רוכב על זיי"ן¹²], דשבעה הם שבעת המדות ושמיני הוא בינה. וששמיני הוא מלכות שלמטה משבעת המדות. וכמו"כ הוא בנוגע ליום השמיני למילואים, דאיתא בלקו"ת¹³ שני פירושים בזה. שיום השמיני

* יצא לאור בקונטרס זאת חנוכה — תש"נ, "לקראת זאת חנוכה" . . נר חמישי דחנוכה, שנת ה'תש"נ.

(1) נשא ז, נד ואילך.

(2) שם, פד ואילך.

(3) מגילה ל, סע"ב (במשנה). רמב"ם הל' תפלה פי"ג הי"ז. וטושו"ע או"ח הל' חנוכה ר"ס תרפ"ד.

(4) ראה גם מגילת תענית פי"ט. יל"ש מלכים סוף רמז קפד. מרדכי ואו"ז הובאו בד"מ ורמ"א לטושו"ע או"ח הל' חנוכה ר"ס עת"ר. חדא"ג מהרש"א לשבת כא, ב. ועוד. וראה לקו"ש ח"י ע' 279. ח"כ ע' 633 בהערה. חכ"ה ע' 379, ובהערות שם.

(5) רש"י מגילה שם. הובא בב"ח או"ח הל' חנוכה סתרפ"ד.

(6) וביום הראשון קוראין מויהי ביום כלות משה עד סיום נשיא הראשון. וביום השבת קוראין לאחר פרשת השבוע רק נשיא אחד.

(7) טושו"ע שבעה ע"ב.

(8) נדפס בקונטרס בפ"ע (קה"ת, תשי"א), ובאוה"ת חנוכה כרך ה תתקנז, ב ואילך (וראה שם תתריד, א-ב ע"ד מאמר זה).

(9) זהו ח"ב לו, ריש ע"ב. קנח, ריש ע"ב. ח"ג נו, ריש ע"ב. תיקו"ז בהקדמה (יא, ב). תיקון ו (כא, סע"ב ואילך). ועוד. וראה ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך זאת סעיף א (ע' טו ואילך).

(10) אוה"ת שם תתקסב, א.

(11) ראה אוה"ת אחרי כרך ג ע' תתכה, ובהנסמן שם.

(12) ראה כלי יקר ר"פ שמיני (הובא באוה"ת שם ובאוה"ת שמיני ובד"ה ויהי ביום השמיני שבעה ע"ב). רמ"ז לוח"א רטז, א (הובא באוה"ת נ"ך ע' תתג). וראה ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך אז.

(13) צו (ענין שבעת ימי המילואים) יו"ד, ב ואילך. וראה גם אוה"ת אחרי שם. ולהעיר, שבכ"מ (אוה"ת

למילואים הוא למעלה מז' ימי המילואים, דז' ימי המילואים הם בכינה ויום השמיני למילואים הוא חכמה¹⁴. ושיום השמיני למילואים הוא מלכות. והתיווך דשני הפירושים הוא¹⁵, כי בכדי שתהי' ההמשכה במלכות (שמיני שלמטה משבעה), הוא דוקא ע"י שהמשכה היא ממקום נעלה יותר (שלמעלה משבעה).

ולכאורה צריך לומר, שעד"ז הוא בנוגע ליום השמיני דחנוכה, שיש בו שני הפירושים. דזה שביום הח' ההמשכה היא במלכות (שלכן נקרא זאת חנוכה), שמיני שלמטה משבעה, הוא לפי ששרשו הוא בשמיני שלמעלה משבעה. אבל מזה שבמאמר הנ"ל (שמבאר ענין יום השמיני דחנוכה) מובא (בתחלת הענין¹⁶) רק הפירוש ששמיני הוא מלכות, ודלא כבהדרושים שמבארים ענין שמונת ימי המילואים שמובא בהם שני הפירושים דשמיני, משמע, שעיקר ענינו של יום השמיני דחנוכה הוא ההמשכה למטה.

ג) **ויובן** זה ע"פ הידוע, דבמעלת המעשה [דכח המעשה שבאדם, כח הכי תחתון, הוא דוגמת ספירת המלכות] כמה ענינים. זה שע"י המעשה דוקא נעשה עלי' בכל כחות הנפש. וכידוע המשל על זה מכלי ההגבהה הנקרא ליווער, שע"י שמעמידים אותו תחת כל הדבר שרוצים להגבי', אז דוקא יוגבה כל הדבר. דכאשר מגביהים את הדבר מאמצעותו, אזי החלק התחתון שבו ישאר למטה. וכמו הגבהת בית, שבכדי שכל הבית יוגבה למעלה הוא דוקא על ידי שמגביהים הקורה התחתונה של הבית, וכשמגביהים את הכתלים מאמצעותם, הקורות התחתונות נשארות למטה¹⁷. ויש לומר, דכיון שכל הקורות הם של בית אחד, לכן, כשקורה התחתונה נשארת למטה, גם ההגבהה והעלי' של קורות העליונות אינה בשלימות. ועאכ"כ בהנמשל דכחות הנפש, שכל כח משפיע על שאר הכחות¹⁸, שבכדי שהעלי' דכחות הנעלים (שכל וכו') תהי' בשלימות, הוא דוקא ע"י העלי' דכח המעשה, כח הכי תחתון. ועוד ענין בזה, שע"י המעשה, העלי' וההגבהה של כחות העליונים היא

שמיני ע' כה. ד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח, תש"ד ותש"ה) מובא רק פירוש הכלי יקר דשמיני הוא למעלה משבעה. וראה לקמן הערה 31.

14) בכללות, שבעה הם ז' המדות ושמיני הוא בינה*. אבל בנוגע לשמונת ימי המילואים — גם שבעת ימי המילואים הם בכינה (כמבואר בארוכה בלקו"ת שם) והעילוי דיום השמיני הוא שהוא בחכמה. 15) לקו"ת צו שם (יא, א).

16) באוה"ת חנוכה שם בסיום הענין: "ובמ"א נתבאר להיפך שענין ח' ימים היינו ע"ד א"ז שהם ז"מ המקבלים מבחי' אל"ף". ולכאורה יש לומר, שכונתו ב"ענין ח' ימים" הוא הן לח' ימי המילואים (כפירוש השני שבלקו"ת צו שם) וגם לח' ימי חנוכה, כמפורש בלקו"ת שמע"צ פה, ב. אבל ממ"ש "ובמ"א נתבאר להי"ד" [אף שבלקו"ת צו שם מתווך שני הביאורים], משמע, שהתיווך דשני הביאורים הוא בנוגע שמיני למילואים, אבל בנוגע שמיני דחנוכה הם שני הביאורים הפכים. כי להביאור שמיני דחנוכה הוא במלכות — נוגע רק ההמשכה למטה (ולא שהשרש לזה הוא שמיני שלמעלה משבעה), ככפנים. וראה לקמן סעיף ו ובהערה 33.

17) ראה בארוכה בכ"ז תו"א בראשית ד, א.

18) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

למקום גבוה יותר. וכהמשל דכף מאזנים ששוקלין בכף אחת ונותנים משא בכף השני, שכל שהכף שבה שוקלין יורדת למטה יותר, הגבהת המשא שבכף השני היא למעלה יותר¹⁹.

(ד) **והנה** זה שע"י המעשה דוקא נעשה שלימות העלי' דכל הכחות הוא לפי ששרש המעשה הוא למעלה מכל הכחות. ושני ענינים בזה²⁰. שההמשכה במעשה (זה שהשכל ומדות נמשכים במעשה), שרשה הוא בהנפש שלמעלה מהכחות. שהשכל ומדות מצד עצמם הם מוגבלים ואין ביכלתם לירד למטה כ"כ ולהתלבש במעשה, וזה שאפשרי להם לירד ולהתלבש במעשה הוא ע"י שנמשך בהם מהנפש, שהיא נמצאת בכל הכחות והאיברים בשוה. ושהשרש דכח המעשה עצמו הוא למעלה מהשרש דכל הכחות. דזה שכל הכחות הם בבחי' קירוב להנפש וכח המעשה הוא כח נבדל, הוא לפי שהשרש דכל הכחות הוא בהגילויים דהנפש, והשרש דכח המעשה הוא בעצם הנפש²¹.

(ה) **והנה** כמו שבכחות הנפש השרש דכח המעשה הוא למעלה משרש כל הכחות, עד"ז הוא גם בעבודת הוי', שעיקר המעלה היא במעשה דוקא. דזה שתלמוד גדול²² הוא רק עכשיו, אבל לע"ל יהי' מעשה גדול²³. וגם עכשיו שתלמוד גדול, הטעם לזה הוא לפי שתלמוד מביא לידי מעשה²⁴, דמזה מוכח שהעיקר הוא המעשה²⁵. וזה שלע"ל דוקא יהי' מעשה גדול הוא כי במעלת המעשה על תלמוד שני ענינים בכללות²⁶ [דוגמת שני הענינים דלעיל סעיף ד בהמעלה דכח המעשה לגבי שאר הכחות]. זה שהמעשה מעורר וממשיך את אור הבל"ג שלמעלה מהתלבשות

19 לקו"ת שם (מה, א).

וע"פ מ"ש בפנים, מוכן, מה שצריך לב' המשלים (המשל דכלי ההגבהה והמשל דכף מאזנים), כי כל אחד מהם מסביר פרט אחד בהנמשל: בהמשל דכף מאזנים מבאר דזה שהעלי' דכחות הנעלים תלוי' בהתחתון הוא לא רק מפני ענין צדדי (מצד זה שהם מושפעים מהכחות שלמטה מהם, אלא) גם מצד עצמם; ובהמשל דכלי ההגבהה מבאר, שגם העלי' שיכולה להיות בהעליונים מצד עצמם, בכדי שתהי' בשלימות, הוא דוקא ע"י שמגביהים את התחתון.

20 ועד"ז הוא בנוגע לדיבור, דזה ששרש הדיבור הוא מחכמה, שלמעלה משכל הגלוי שמתלבש באותיות הדיבור — שני ענינים בזה: זה שהשכל והמדות (שמצד עצמם הם פשוטים) מתלבשים באותיות הדיבור (שע"י הם באים להתחלקות) הוא ע"י שנמשך בהם מהחכמה; וזה ששרש הדיבור עצמו הוא בחכמה — ראה בארוכה ד"ה ועתה יגדל נא גוי' ה'תשי"ט ס"ד ואילך (לקמן ח"ג ע' שעה ואילך). וש"נ.

21 וע"ד הידוע בענין המלכות, דזה שהמלכות "בא בבחי' כח נבדל מהנפש" הוא לפי שהוא "מושרש בעצם הנפש" (המשך תער"ב ח"ג ע' איריד. ובכ"מ).

22 קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

23 ראה בארוכה ד"ה ועבדי דוד תרצ"ט ס"ד (סה"מ תרצ"ט ס"ע 193 ואילך). ד"ה ושננתם וביאורו תקס"ז (סה"מ תקס"ז ע' שט ואילך. שם ע' שזו ואילך. — הובא באוה"ת בראשית מ, ב). ד"ה זה באוה"ת ואתחנן (ס"ע רמז ואילך. שם ע' רעה ואילך). אוה"ת ר"פ ויגש. שם כרך ה תקפ"ה, א. ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' יט). ד"ה ויגש תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קכד ואילך). ד"ה ועבדי דוד ה'תשמ"ו ס"ה (לקמן ח"ג ע' ריא). וראה לקו"ש חכ"ה ע' 263 ואילך.

24 קידושין שם. ב"ק שם. ולהעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג. ואכ"מ.

25 לקו"ת אחרי כו, ד. סה"מ תרכ"ט שם. תרע"ח שם (ע' קכד). ובכ"מ.

26 ראה בארוכה סה"מ תרע"ח שם ע' קכד"ה. לעיל ח"א ע' רנט.

בחכמה (תלמוד), שלכן ההמשכה שע"י המעשה היא למטה יותר. וזה שהמעשה מגיע בהעלם העצמי, שלמעלה גם מאור הבל"ג. ויש לומר, דמעלת המעשה עכשיו (שגם עכשיו העיקר הוא המעשה, והגדלות דתלמוד הוא שמביא לידי מעשה, כנ"ל) הוא זה שע"י המעשה הוא המשכת אור הבל"ג, שלימות בענין הגילויים. וזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שמעלה זו דמעשה נכללת בהגדלות דתלמוד. דזה שההמשכה דתלמוד היא באופן שמביאה למעשה, שההמשכה באה למטה, הוא הגדלות דתלמוד, שנמשך בו אור הבל"ג שע"ז הוא נמשך למטה ומביא למעשה. וזה שלע"ל יהי' מעשה גדול הוא העילוי דהמעשה עצמו, שמגיע בהעלם העצמי שלמעלה מהגילויים.

(ו) **והנה** ידוע²⁷ שבחנוכה, לאחרי התגברות החושך דהיונים, היתה המשכה נעלית יותר מההמשכה שהיתה בבית המקדש לפני זה, דלגבי ההמשכה שהיתה לפני זה הי' אפשר להיות התגברות החושך דהיונים, וההמשכה דחנוכה היא מהוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות, דאור זה מאיר גם את החושך, והוי' (בתוס' וא"ו) יגי' חשכי²⁸, שהחושך עצמו מאיר²⁹, בדוגמת הגילוי דלע"ל³⁰. ועפ"ז יש לבאר החילוק בין יום השמיני דחנוכה ליום השמיני למילואים, דזה ששמיני למילואים הוא במלכות (שמיני שלמטה משבעה) הוא שההמשכה מלמעלה נמשכה עד המלכות, וזה ששמיני דחנוכה הוא במלכות הוא שע"י ההמשכה דחנוכה נעשה עלי' במלכות עצמה. וזהו שבהדרושים שמבארים ענין שמונת ימי המילואים מובאים שני הפירושים דשמיני (שהוא למעלה משבעה ושהוא למטה משבעה), ובדרוש הנ"ל שמבאר ענין שמיני דחנוכה מובא רק הפירוש ששמיני הוא למטה משבעה, כי זה שההמשכה מלמעלה נמשכת גם למטה (שמיני למילואים) הוא מצד המעלה דשרש ההמשכה (ע"ד מעלת המעשה עכשיו), שמיני שלמעלה משבעה³¹. והכח שיהי' זיכוך ועלי' בהמטה עצמו (שמיני דחנוכה) הוא מהעלם העצמי שלמעלה משרש הגילוי (ע"ד³² מעשה גדול שיהי' לע"ל). ולכן ההדגשה של יום השמיני דחנוכה היא שהוא במלכות [שלכן נקרא בשם זאת חנוכה], הענין דזיכוך המטה³³.

27 ראה תו"א מקץ ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה לד, א. ד"ה זה ה'תשל"ח ס"ב (לעיל ע' קסג). ד"ה ואתה ברחמיך ה'תשמ"ח ס"ד (לעיל ע' קפח). וש"נ.

28 שמואל-ב כב, כט. וראה לעיל שם, ובהנסמן שם הערה 29.

29 כ"ה להדיא בשערי אורה ד"ה (כתוב) כי אתה נרי פייט (מג, ב ואילך).

30 ראה שערי אורה שם ספייט (מד, ריש ע"ב). ד"ה נר חנוכה מצוה להניחה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' קמח). ולהעיר גם מתו"א שם לד, סע"א.

31 ועפ"ז יומתק שבכ"מ מובא רק הפירוש דשמיני הוא למעלה משבעה (כנ"ל הערה 13) — כי הענין דשמיני שלמטה משבעה, שהוא נמשך למטה, עיקר מעלתו הוא שע"ז מתגלה הענין דשמיני שלמעלה משבעה.

32 אבל לא ממש. שלכן, גם לאחרי הנס דחנוכה ההלכה היא תלמוד גדול. ולא עוד אלא שגם זה שלע"ל יהי' מעשה גדול, נתגלה דוקא בדורות האחרונים.

33 בלקו"ת דרושים לשמע"צ (פח, ב), שז' ימי הסוכות הם הו' דאז, ושמיני עצרת הוא האל"ף דאז (שלמעלה מז'), בינה. ושם, שזהו גם ענין ח' ימי חנוכה. "וזהו ויצא יעקב מבאר שבע בינה שהיא באר ומקור לשבע המדות ע"ד אז משם נמשך וילך חרנה לברר בירורים". ומזה מוכח לכאורה, שגם ההמשכה למטה שבשמיני דחנוכה הוא מפני ששרשה הוא אל"ף שלמעלה מז'. וי"ל שבכללות, שמיני דחנוכה הוא כמו שמיני

ז) והנה ענין זה שלע"ל יהי מעשה גדול נתגלה (ככל הענינים דתורת החסידות) בדורות האחרונים דוקא. והטעם שגילו לנו זה (אף שעכשיו ההלכה היא שתלמוד גדול), הוא, כי כל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו³⁴. וזה שלע"ל יהי מעשה גדול הוא ע"י ההשתדלות והזירוז בענין המעשה עכשיו. ולכן בדרא דעקבתא דמשיחא גילו שלע"ל יהי מעשה גדול, בכדי לעורר עי"ז עוד יותר ההשתדלות והזירוז בענין המעשה, ועי"ז יהי לע"ל מעשה גדול.

וכיון שלע"ל יהי מעשה גדול, הרי מובן, שכל הענינים דגאולה העתידה, ומכ"ש הגאולה עצמה, צריכים להיות במעשה בפועל. וכל זמן שהגאולה לא ישנה עדיין בפועל, חסר העיקר. וכסיפור הידוע³⁵ הדצ"צ ואדמו"ר מהר"ש, שכשאמר הצ"צ בנוגע להקץ שהי' על שנת תר"ח שזה נתקיים ע"י הלקו"ת³⁶, ענה אדמו"ר מהר"ש "מען דארף האָבן משיח'ן למטה מעשרה טפחים". ויש לומר, דזה שאמר הצ"צ שנדפס הלקו"ת, הוא, כי ע"י יפוצו מעינותיך חוצה נעשה אתי מר דא מלכא משיחא³⁷, וכיון שפנימיות התורה (מעינותיך) היא למעלה מהגבלת הזמן³⁸, הרי מובן, דכשישנה הפצת המעיינות, הסיבה לאתי מר, ישנו מיד גם המסובב, אתי מר. דבענינים שהם בגדר זמן, הסיבה והמסובב הם באופן דקדימה ואיחור, שהמסובב משתלשל מהסיבה. ובהמשכה זו (שהמסובב נמשך ומשתלשל מהסיבה) אפשר להיות כמה אופנים. שההמשכה תהי' באופן דעד מהרה ירוץ דברו³⁹, באופן דאחישנה⁴⁰ ובאופן דבעתה⁴⁰. אבל בענינים שלמעלה מגדר זמן, אין שייך שיהי' הפסק בין הסיבה והמסובב, וכשישנה הסיבה, ישנו תומ"י גם המסובב. אלא שענין זה הוא כמו שהסיבה (הפצת המעיינות) והמסובב (ביאת המשיח) הם למעלה מהזמן, והשלימות

עצרת (ושמיני למילואים). ובהמאמר שבלקו"ת שם (שהוא דרוש דשמע"צ), מבואר הענין דשמיני דחנוכה כמו שהוא בכללות. משא"כ בהדרוש דאזה"ת, שהוא דרוש דחנוכה*, מבואר הענין דשמיני דחנוכה בפרטיות (היינו הענין המיוחד שבשמיני דחנוכה, הענין דיוכך המטה שמצד העלם העצמי שלמעלה מאל"ף שלמעלה מז'). (34) תניא רפ"ז.

(35) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. חיי"ח ס"ע 490 ואילך.

(36) ראה ג"כ אגרות יקודש אדמו"ר מוהריי"צ כרך א ע' תפה. ספר השיחות תורת שלום ע' 237.

(37) אגה"ק הידועה דהבעש"ט — נדפסה גם בכתר שם טוב בתחלתו.

(38) בלקו"ת במדבר (יג, ב), דהמצוות "הם נתונים תחת הזמן והמקום", ותורה "היא למעלה מבחי' מקום וזמן". ויש לומר, שזהו בכללות. אבל עיקר הענין דלמעלה ממקום וזמן הוא בפנימיות התורה. ולהעיר ממ"ש בלקו"ת שם, דזה שתורה היא למעלה ממקום וזמן הוא כי התורה היא "כמו בעל הבית לעסק המצוות", ובדוגמת "בעל הבית מסדר בביתו שכלי פלוני יעמוד במקום פלוני וכלי פלוני במקום פלוני". ועפ"ז יש לומר, דזה שהתורה (נגלה תורה) היא למעלה ממקום וזמן הוא שהתורה אינה נתפסת בזה, ככהמשל דבעה"ב שמסדר את מקום הכלים, שההגבלה דמקום (בפועל) היא בהכלים, ובעה"ב המסדר אינו נתפס בזה; אבל מ"מ, זה שבעה"ב מסדר את מקום הכלים, הוא ירידה וצמצום לגבי הבעה"ב כמו שהוא מצד עצמו. ו"ל שעד"ז הוא החילוק בין נגלה תורה לפנימיות התורה.

(39) תהלים קמז, טו. לקו"ת ס"פ קרח.

(40) ישע"י ס, כב. סנהדרין צח, א.

(* להעיר מהמבואר שם (תתקסב, ב ואילך) דשמן למאור שבו הי' הנס דחנוכה הוא למעלה משמן המשחה (דימי המילואים).

דהפצת המעיינות וביאת המשיח הוא שיומשכו בזמן ומקום, ובמעשה בפועל למטה מעשרה טפחים. ובפשטות, שע"י מעשינו ועבודתינו בהפצת המעיינות חוצה במעשה בפועל, עי"ז אתי מר דא מלכא משיחא במעשה בפועל.

וכיון דזה שצריך לחכות לביאת המשיח (נוסף על להאמין בביאת המשיח — לחכות לזה) הוא הלכה⁴¹, דענינה של הלכה הוא (לכל לראש) קיום הענין כמו שהוא בפשטות, ובמעשה בפועל — לכן, בהסכם כל הקהל "ווי וואָנט משיח נאָר"⁴², במהרה בימינו ממש.

(41) רמב"ם הל' מלכים רפי"א.

(42) ראה לקו"ש ח"כ ע' 234.